

Lieta C-129/20**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2020. gada 9. marts

Iesniedzējtiesa:

Cour de cassation du Grand-Duché de Luxembourg (Luksemburga)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 27. februāris

Kasācijas sūdzības iesniedzēja, sākotnēji prasītāja:

XI

Atbildētāja kasācijas instancē, sākotnēji atbildētāja:

Caisse pour l'avenir des enfants

1. Strīda priekšmets un fakti

- 1 Prasītājai 2012. gada 4. martā, kad tā vēl nebija nodarbināta, piedzima dvīņi.
- 2 2012. gada 15. septembrī un 2013. gada 1. augustā ar pagaidu darba aģentūras starpniecību viņa noslēdza divus līgumus uz noteiktu laiku darbam skolā, un 2014. gada 15. septembrī parakstīja līgumu uz nenoteiktu laiku darbam skolā.
- 3 2015. gada 11. martā viņa lūdza piešķirt bērna kopšanas atvaļinājumu no 2015. gada 15. septembra.
- 4 Ar 2015. gada 19. maija lēmumu *Caisse nationale des prestations familiales* [Nacionālā ģimenes pabalstu kase] (tagad – “*Caisse pour l'avenir des enfants*” [Bērnu nākotnes kase]) noraidīja viņas pieteikumu piešķirt “pabalstu sakarā ar pilna laika bērna kopšanas atvaļinājumu”, pamatojoties būtībā uz to, ka [dvīņu] piedzimšanas brīdī un 12 mēnešus tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma viņai nebija darba ņēmējas statusa.
- 5 Ar 2017. gada 27. oktobra spriedumu *Conseil arbitral de la sécurité sociale* grozīja šo lēmumu un, pamatojoties uz Pamatnolīguma par bērna kopšanas

atvaļinājumu, kas noslēgts 1995. gada 14. decembrī un iekļauts Padomes Direktīvas 96/34/EK (1996. gada 3. jūnijs) par UNICE, CEEP un EAK noslēgto pamatnolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu, 1. noteikumu un 2. noteikuma 3. punkta b) apakšpunktu, nosprieda, ka dalībvalsts tiesību aktos var paredzēt tikai labvēlīgākus un nevis stingrākus noteikumus, tāpēc valsts tiesību norma, ar kuru ir noteikta prasība būt nodarbinātam [bērna] piedzimšanas brīdī, nav jāpiemēro.

- 6 Tā uzskatīja, ka nosacījums par nodarbinātību [bērna] piedzimšanas brīdī nav saderīgs ar prasību par nodarbinātības laikposmu vai darba stāžu, kas nepārsniedz vienu gadu, jo izskatāmajā lietā nosacījums par maksimālo laikposmu tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma ir izpildīts, un ka ar papildu nosacījumu par nodarbinātību [bērna] piedzimšanas brīdī šis divpadsmit mēnešu nodarbinātības laikposms ir pagarināts, un tādējādi tiesību uz bērna kopšanas atvaļinājumu izmantošana ir padarīta grūtāka salīdzinājumā ar to, kas paredzēts direktīvā.
- 7 *Conseil supérieur de la sécurité sociale* [Sociālās apdrošināšanas augstākā padome], kas izskatīja apelācijas sūdzību, šo nolēmumu atcēla ar 2018. gada 17. decembra spriedumu.
- 8 Tā uzskatīja, ka, tā kā dvīņu piedzimšanas brīdī XI nebija darba līguma, viņai nebija tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu, neskatoties uz to, ka vēlāk viņa sāka strādāt tajā pašā publiskajā iestādē vismaz vienu gadu pirms vēlāmā pieprasītā atvaļinājuma sākuma.
- 9 Pēc tās domām, tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu nevarot “atjaunot” tikai tāpēc, ka vecāks, kuram [bērna] piedzimšanas brīdī nebija darba ņēmēja statusa, bija nodarbināts vienu gadu piecu gadu laikposmā, kurā var lūgt piešķirt bērna kopšanas atvaļinājumu.
- 10 *Conseil supérieur de la sécurité sociale* piebilda, ka nosacījuma par viena gada nodarbinātību saderība ar Savienības tiesībām nav jāpārbauda, jo XI neradās tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu.
- 11 XI par šo spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību.

2. Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Padomes Direktīva 96/34/EK (1996. gada 3. jūnijs) par UNICE, CEEP un EAK noslēgto pamatnolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu

- 12 [Pamatnolīguma] 1. noteikums “Mērķis un darbības joma” ir formulēts šādi:

“1. Šis nolīgums izvirza minimālās prasības, kas izstrādātas, lai veicinātu vecāku un profesionālo pienākumu saskaņošanu strādājošiem vecākiem.

2. Šo nolīgumu piemēro visiem darba ņēmējiem gan vīriešiem, gan sievietēm, uz kuriem attiecas darba līgums vai darba attiecības, ko nosaka likumi, koplīgumi vai prakse, kura ir spēkā katrā dalībvalstī.”

13 [Pamatnolīguma] 2. noteikumā “Bērna kopšanas atvaļinājums” ir noteikts:

“1. Ievērojot 2.2. punktu, šis nolīgums piešķir darba ņēmējiem – gan vīriešiem, gan sievietēm – individuālas tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu saistībā ar bērna piedzimšanu vai adopciju, lai dotu viņiem iespēju vismaz trīs mēnešus rūpēties par šo bērnu līdz attiecīgam vecumam, nepārsniedzot 8 gadus, kurš jānosaka dalībvalstīm un/vai darba devējiem un darba ņēmējiem.

[..]

3. Bērna kopšanas atvaļinājuma pieejamības nosacījumus un sīki izstrādātus noteikumus tā piemērošanai nosaka dalībvalstu likumos un/vai koplīgumā, ciktāl tajos ievērotas šajā nolīgumā izvirzītās minimālās prasības. Dalībvalstis un/vai darba devēji un darba ņēmēji var:

[..]

b) piešķirt tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu atkarībā no nostrādātā laika cenza un/vai darba stāža cenza, kas nedrīkst pārsniegt vienu gadu;

[..]”.

Valsts tiesības

Loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État, telle que modifiée par la loi 12 février 1999 portant création d'un congé parental et d'un congé pour raisons familiales, dans sa dernière version issue de la loi du 22 décembre 2006 [1979. gada 16. aprīļa Likums par valsts ierēdņu vispārējo statusu, kas grozīts ar 1999. gada 12. februāra Likumu par bērna kopšanas atvaļinājumu un atvaļinājumu ģimenes apstākļu dēļ, tā pēdējā redakcijā, kuras pamatā ir 2006. gada 22. decembra likums]

14 Likuma 29. *bis* pantā ir noteikts:

“[..]

Bērna kopšanas atvaļinājumu piešķir ikvienam, turpmāk tekstā – “vecāks”, ar nosacījumu, ka

[..]

– vecāks ir likumīgi nodarbināts darba vietā, kas atrodas Luksemburgas Lielhercogistes teritorijā viena vai vairāku bērnu piedzimšanas brīdī vai

adoptējamo bērnu uzņemšanas brīdī, kā arī – bez pārtraukuma vismaz 12 secīgus mēnešus tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma.

[..]”.

3. Lietas dalībnieku argumenti

XI

- 15 XI vispirms iebilst pret to, ka *Conseil supérieur de la sécurité sociale*, pamatojoties uz Pamatnolīguma 1. noteikumu un 2. noteikuma 1. punktu, secināja, ka bērna kopšanas atvaļinājums ir jāpiešķir tikai tiem darba ņēmējiem, kam šāds statuss ir tā bērna piedzimšanas brīdī, attiecībā uz kuru ir lūgts piešķirt bērna kopšanas atvaļinājumu. Turpretī XI apgalvo, ka Pamatnolīguma 1. noteikumā nav noteikta prasība par darba ņēmēja statusu bērna piedzimšanas vai adopcijas brīdī.
- 16 Turpinājumā XI pārmet *Conseil supérieur de la sécurité sociale* to, ka tā atteicās pārbaudīt Likuma par valsts ierēdņu vispārējo statusu 29.bis panta saderību ar Pamatnolīguma attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu 2. noteikuma 3. punkta b) apakšpunktu, kurā ir paredzēts nosacījums par nodarbinātību, kas nepārsniedz vienu gadu, kā arī atteicās piemērot šo pēdējo minēto noteikumu. XI savukārt uzskata, ka 29.bis pantā ir paredzēti divi bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršanas nosacījumi, kas ir nodarbinātība bērna piedzimšanas brīdī un divpadsmit mēnešu darba stāžs pieteikuma iesniegšanas brīdī, tādējādi pārkāpjot Pamatnolīguma 2. noteikuma 3. punkta b) apakšpunktu, saskaņā ar kuru valsts likumdevējs nevar pieprasīt darba stāžu, kas pārsniedz vienu gadu.
- 17 Viņa uzsver, ka 29.bis pantā paredzētie divi nosacījumi ietver nodarbinātības laikposmu, kas obligāti nepārsniedz vienu gadu, ja divpadsmit mēnešu nepārtrauktas likumīgas nodarbinātības laikposms (pirmais nosacījums) nesakrīt ar bērnu piedzimšanas brīdī (otrais nosacījums), kā tas ir izskatāmajā lietā. Likuma 29.bis pantā tādējādi ir paredzēti kumulatīvi nosacījumi par darba stāžu vai nostrādāto laikposmu, kas ir stingrāki nekā 1995. gada 14. decembra Pamatnolīguma attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu, kas ir īstenots ar Direktīvu 96/34/EK, 2. noteikuma 3. punkta b) apakšpunktā paredzētais nosacījums par darba stāžu vai nostrādāto laikposmu, kas nepārsniedz 12 mēnešus.
- 18 XI lūdz uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu par grozītā *Loi du 16 avril 1979 fixant le statut général des fonctionnaires de l'État* [1979. gada 16. aprīļa Likuma par valsts ierēdņu vispārējo statusu] 29.bis panta saderību ar Pamatnolīgumu.

Caisse pour l'avenir des enfants

- 19 *Caisse pour l'avenir des enfants* apgalvo, ka apstrīdētais likums ir saderīgs ar Savienības tiesībām. Tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu rodas no bērna

piedzimšanas vai adopcijas vecākam, kas ir darba ņēmējs, un to piešķir, ja pirms bērna kopšanas atvaļinājuma ir nostrādāts viens gads.

- 20 Tā prasa noraidīt gan kasācijas sūdzības pamatus, gan prejudiciālo jautājumu, pamatojoties uz to, ka Pamat nolīgums neesot interpretējams.

4. Cour de cassation [Kasācijas tiesa] vērtējums

- 21 Jautājums ir par to, vai kasācijas tiesvedībā aplūkotā Likuma par valsts ierēdņu vispārējo statusu 29.bis panta piemērošana ir pretrunā aplūkotajiem direktīvas noteikumiem.
- 22 Ar pamatiem ir izvirzīts jautājums par Savienības tiesību interpretāciju, kurai ir izšķiroša nozīme strīda iztiesāšanā, un šo tiesību pareiza piemērošana nav tik acīmredzama, lai neradītu nekādas pamatotas šaubas par to, kā jāatrisina jautājums, kas vēl nav ticis aplūkots līdzīgā lietā prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā.
- 23 Tādējādi Eiropas Savienības Tiesai ir jāiesniedz iepriekš minētais lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu.

5. Prejudiciālais jautājums

- 24 *Cour de cassation* uzdod šādu jautājumu:

Vai Pamat nolīguma attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu, kas ir noslēgts 1995. gada 14. decembrī un iekļauts Padomes Direktīvā 96/34/EK (1996. gada 3. jūnijs) par UNICE, CEEP un EAK noslēgto pamat nolīgumu attiecībā uz bērna kopšanas atvaļinājumu (*Eiropas Kopienu Oficiālais Vēstnesis*, L 145, 19.6.96, 4. lpp.), 1. noteikuma 1. punkts, 1. noteikuma 2. punkts, 2. noteikuma 1. punkts un 2. noteikuma 3. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādas valsts tiesību normas piemērošanu kā grozītā 1995. gada 14. decembra Likuma par valsts ierēdņu vispārējo statusu, redakcijā, kuras pamatā ir 2006. gada 22. decembra likums (*Mémorial*, A, 2006, Nr. 242, 4838. lpp.), 29.bis pants, saskaņā ar kuru bērna kopšanas atvaļinājuma piešķiršanai ir izvirzīti divi nosacījumi: darba ņēmējam ir jābūt likumīgi nodarbinātam un uz šī pamata – sociālā nodrošinājuma sistēmas dalībniekam, pirmkārt, bez pārtraukuma vismaz divpadsmit mēnešus tieši pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma, un, otrkārt, bērna vai bērnu piedzimšanas vai adopcijas brīdī; šis otrais nosacījums ir jāievēro arī tad, ja bērns vai bērni piedzima vai tika adoptēti vairāk nekā divpadsmit mēnešus pirms bērna kopšanas atvaļinājuma sākuma?